

verrassende wijze de principiële antinomie in de humanistische wetsidee tusschen wetenschaps- en persoonlijkheidsideaal in het licht stelt.

Het eerste argument is dat van de symptomatische beteekenis van het delict. Eerst de daad zou de conclusie wettigen, dat de sociale gevaarlijkheid, de anti-sociale gezindheid inderdaad bij den delinquent aanwezig was. Alsof in de deterministische lijn der sociologische richting de gevaarlijkheid van het sociale milieu (armoede, slechte woningtoestanden etc.) en het geheele samenstel der sociale gedragingen niet even zekere symptomen zouden moeten zijn!

In het tweede argument schuilt echter de ware grond. Het is het belang van de vrijheid van den mensch, dat er zich tegen verzet, dat het individu zonder eenige waarborg voor zijn rechtszekerheid aan het algemeen belang der maatschappelijke samenleving zou worden opge-offerd! Het is het laatste vertwijfeld verzet van het persoonlijkheids-ideaal tegen de tirannieke overheersching door het humanistisch wetenschapsideaal! Maar een verzet, dat ongerechtvaardigd door het wetenschappelijk uitgangspunt, tegelijk de innerlijke antinomie in deze naturalistische wetsidee zonneklaar aan het licht brengt.

* * *

2. *Het idealistisch-functionalistisch type. De Marburgerschool in de neo-Kantiaansche rechtsleer.*

Wij stappen met deze summiere opsomming van enkele der meest op den voorgrond tredende antinomieën bij de naturalistische richtingen, van dit type van de humanistische rechtsleer af, om onze opmerkzaamheid te richten op het type van antinomieën, waarin een tweede richting in de humanistische rechtsleer zich verstrikt, een richting die in de felste oppositie tegen het naturalisme, de rechtswetenschap heeft zoeken te zuiveren van de natuurwetenschappelijke bijmengselen en een z.g. „reine Rechtslehre” op kentheoretischen grondslag zoekt op te bouwen.

We hebben hierbij het oog op de neo-Kantiaansche richting in de positivistische rechtstheorie, welke aansluiting heeft gezocht bij de z.g. Marburgerschool van **Cohen**, **Natorp** en **Cassirer**. Waar ik de denk-beelden der Marburgerschool reeds onlangs in het Tijdschrift voor Wijsbegeerte aan een kritisch onderzoek onderwierp¹⁾, moge ik hier volstaan met de algemeene geestesrichting dezer Neo-Kantianen in een enkelen grooten trek aan te geven.

We staan hier voor een richting in de van Kant uitgegane wijsbegeerte, welke tegenover Kant's statische, denken en aanschouwen verbindende transcendentale logica, het dynamisch en scheppend karakter van het denken op den voorgrond heeft gesteld, de waarde der aanschouwing voor de kennis heeft verworpen en op het geheele gebied der „reine Vernunft” alleen en uitsluitend de souvereiniteit van het scheppend denken wil laten gelden. Zijn en denken worden identiek. De Gegenstand wordt